

C-430/21. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2021. július 14.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Curtea de Apel Craiova (Románia)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2021. július 7.

Felperes:

RS

Az alapeljárás tárgya

A Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla, Románia) büntető ügyekkel és fiatalokkal foglalkozó tanácsának jogokkal és szabadságokkal foglalkozó kollégiuma elé az Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția pentru investigarea infracțiunilor din justițiea (legfőbb semmítő- és ítélőszék, az igazságszolgáltatási rendszeren belül elkövetett bűncselekmények kivizsgálásáért felelős igazgatóság, Románia; a továbbiakban: SIIJ) mellett működő ügyészség hivatala által lefolytatott bűnügyi nyomozás során keletkezett iratok megvizsgálásának időtartamára vonatkozóan a büntetőeljárás időtartamával kapcsolatban RS felperes által előterjesztett panasz.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az eljáró bíróság az EUMSZ 267. cikk értelmében az EUSZ 2. cikknek és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése második albekezdésének, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 47. cikkének értelmezését kéri.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) A bírák függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével

összefüggésben értelmezett második albekezdésében megerősített elvével ellentétes-e a román alkotmány 148. cikkének (2) bekezdésében foglalthoz hasonló, a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság, Románia) 390/2021. sz. határozatában értelmezett nemzeti rendelkezés, amely határozat szerint a nemzeti bíróságok nem jogosultak arra, hogy megvizsgálják a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatában alkotmányossá nyilvánított nemzeti rendelkezésnek az uniós jog rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségét?

2) A bírák függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében megerősített elvével ellentétes-e a bírák és az ügyészek jogállásáról szóló 303/2004. sz. román törvény 99. cikkének §) pontjában foglalthoz hasonló nemzeti rendelkezés, amely lehetővé teszi a bíróval szembeni fegyelmi eljárás megindítását és fegyelmi büntetések alkalmazását a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) ítélete tiszteletben tartásának elmulasztása miatt abban az esetben, ha e bírótól az uniós jog elsőbbségi alkalmazásának elismerését kéri a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatának preambulumbekzdéseivel szemben, amely nemzeti rendelkezés megfosztja a szóban forgó bírót attól a lehetőségtől, hogy az Európai Unió Bíróságának ítéletét alkalmazza, amelyet elsőbbséget élvezőnek ítél?

3) A bírák függetlenségének az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében megerősített elvével ellentétes-e az a nemzeti bírói gyakorlat, amely a fegyelmi büntetések terhe mellett megtiltja a bíráknak, hogy az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatát alkalmazzák a büntetőeljárásnak a román büntetőeljárásjogi törvénykönyv 488¹. cikkében szabályozott észszerű időtartamára vonatkozó jogvitához hasonló büntetőeljárásokban?

A vonatkozó uniós jogi rendelkezések és uniós ítélkezési gyakorlat

Az EUSZ 2. cikk, az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése és az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése, valamint a Charta 47. cikke.

A 2021. május 18-i Asociația „Forumul judecătorilor din România” ítélet (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 és C-397/19, EU:C:2021:393; a továbbiakban: 2021. május 18-i ítélet)

A 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juizes Portugueses ítélet (C-64/16, EU:C:2018:117) 42–44. pontja

A 2018. július 25-i Minister for Justice and Equality (Az igazságszolgáltatási rendszer hiányosságai) ítélet (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586) 48. pontja

A vonatkozó nemzeti rendelkezések

Románia alkotmánya, a 11. cikk (3) bekezdése, amelynek értelmében abban az esetben, ha egy szerződés, amelyhez Romániának csatlakoznia kell, az alkotmánnyal ellentétes rendelkezéseket tartalmaz, annak ratifikálására csak az alkotmány felülvizsgálata után kerülhet sor, valamint a 148. cikk (2) és (4) bekezdése, amelyek értelmében az Európai Unió alkotmányos szerződéseinek és a kötelező erejű közösségi jogszabályoknak a rendelkezései elsőbbséget élveznek a nemzeti jogszabályok ellentétes rendelkezéseivel szemben (a (2) bekezdés), és ezzel összhangban a parlament, Románia elnöke, a kormány és az igazságügyi hatóság biztosítják a csatlakozási okmányból és a (2) bekezdésben említett rendelkezésekből eredő kötelezettségek teljesítését (a (4) bekezdés).

A román büntető törvénykönyv, a hivatali visszaélésről szóló 297. cikk, amelynek értelmében az a hivatalos személy, aki hivatali kötelességét elmulasztja, vagy azt hibásan teljesíti, és ezáltal kárt okoz, vagy megsérti más személy jogait vagy jogos érdekeit, 2 évtől 7 évig terjedő szabadságvesztéssel és közhivatal viselésétől való eltiltással büntetendő; az igazságügyi hivatali visszaélésről szóló 283. cikk, amelynek értelmében bárki, aki büntetőeljárást indít, vagy szabadságot korlátozó megelőző intézkedést fogad el, vagy valamely személlyel szemben vádat emel, miközben tudomással bír e személy ártatlanságáról, 3 hónaptól 3 évig terjedő szabadságvesztéssel és közhivatal viselésétől való eltiltással büntetendő.

A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv, a 488¹–488⁶. cikk, amelyek az eljárások túl hosszú időtartamára vonatkozó panaszokat szabályozzák. E rendelkezések értelmében ilyen panaszt lehet benyújtani az eljárás gyorsítását kérve azokban az esetekben, amikor a bűncselekményekkel kapcsolatos eljárást nem folytatják le észszerű időn belül. Függetlenül lévő büntetőeljárások esetén a panasz a büntetőeljárás megindítása után egy évvel nyújtható be, és annak elbírálása az ügy elbírálásáért felelős bíróság mellett eljáró, jogokért és szabadságokért felelős bíró hatáskörébe tartozik. Amikor e bíró úgy ítéli meg, hogy a panasz megalapozott, meghatározza azt a határidőt, amelyen belül az ügyésznek döntenie kell az ügyben, anélkül azonban, hogy iránymutatást adhatna, vagy megoldási javaslatokat tehetne tény- vagy jogi kérdésekben.

Legea nr. 304/2004, privind organizarea judiciară (az igazságszolgáltatási rendszer szervezetéről szóló 304/2004. sz. törvény), a 88¹–88¹¹. cikk, amelyek létrehozzák az SIIJ-t (e rendelkezések szövegét megismétli a C-127/19. sz. ügyben előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 90/2018, privind unele măsuri pentru operaționalizarea Secției pentru investigarea infracțiunilor din justiție (az igazságszolgáltatási rendszeren belül elkövetett bűncselekmények kivizsgálásáért felelős igazgatóság működésére vonatkozó egyes intézkedések bevezetéséről szóló 90/2018. sz. sürgősségi kormányrendelet)

Legea nr. 303/2004, privind statutul judecătorilor și procurorilor (a bírák és ügyészek jogállásáról szóló 303/2004. sz. törvény), a 99. cikk §) pontja, amelynek értelmében a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozatai tiszteletben tartásának elmulasztása fegyelmi vétségnek minősül.

A Curtea Constituțională (a továbbiakban: román alkotmánybíróság) **1039/2012. sz. ítélete**, amely úgy rendelkezik, hogy a Bíróság ítéletei tagállami szinten *erga omnes* kötelező erejűek.

A román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítélete, amely elutasította a 304/2004. sz. törvény 88¹–89⁹. cikkében, valamint a 90/2018. sz. törvényerejű rendeletben foglalt rendelkezésekre vonatkozó alkotmányossági kifogást, 81. és 83–87. pont (a kérdést előterjesztő bíróság által kiemelt részek):

„81. A Románia alkotmányában foglalt különös rendelkezések szabályozzák a nemzeti jog és az Európai Unió joga közötti kapcsolatot a 148. cikk (2) és (4) bekezdésében meghatározott feltételek szerint [...]. Ennélfogva az Európai Unióhoz való csatlakozásra vonatkozó záradék másodlagosan az [uniós] jognak való megfelelésre vonatkozó záradékot is tartalmazza, amely szerint az állam valamennyi nemzeti szerve főszabályként köteles végrehajtani és alkalmazni az [uniós] jogot. Ugyanez vonatkozik a [román alkotmánybíróságra] is, amely az alkotmány 148. cikke értelmében biztosítja az európai jog elsőbbségi alkalmazását. **Ez az elsőbbségi alkalmazás ugyanakkor nem értelmezhető az alkotmány 11. cikkének az alkotmány 152. cikkével összefüggésben értelmezett (3) bekezdésében megerősített nemzeti alkotmányos identitás kizárásaként vagy tagadásaként, amely identitás Románia alkotmánya lényegi identitásmagjának biztosítója, amely nem tehető viszonylagossá az európai integrációs folyamatban. Ezen alkotmányos identitás alapján a [román alkotmánybíróság] jogosult biztosítani az alkotmány elsőbbségét Románia területén (lásd értelemszerűen a Németországi Szövetségi Köztársaság szövetségi alkotmánybírósága által hozott, 2009. június 30-i 2 BvE 2/08 és társai ítéletet).** Az Alkotmány 148. cikkének szövegében szereplő megfeleléségi záradék szerint Románia nem fogadhat el olyan jogalkotási aktust, amely ellentétes a tagállamként vállalt kötelezettségeivel [...], de ez utóbbiak bizonyosan ismerik azt az alkotmányos korlátot, amely a »nemzeti alkotmányos identitás« fogalmán alapul. [...]

83. A jelen bíróság úgy véli, hogy a bírónak joga van megvizsgálni, hogy valamely »nemzeti jogszabályi«, vagyis a nemzeti szabályozás részét képező rendelkezés összeegyeztethető-e az uniós jog rendelkezéseivel az alkotmány 148. cikke értelmében, és ha ellentétet állapít meg, hatáskörrel rendelkezik arra, hogy elsődlegesen az uniós jog rendelkezéseit alkalmazza a polgárok alanyi jogait érintő jogvitákban. A jelen bíróság mindenesetre megállapítja, hogy a »nemzeti jogszabályok« és a »nemzeti jog« fogalmával az alkotmány kizárólag az alkotmánynál alacsonyabb szintű jogszabályokra hivatkozik, mivel az alkotmány az alkotmány 11. cikkének (3) bekezdése értelmében megőrizte a hierarchiában elfoglalt magasabb pozícióját. Mindemellett, [...] **az alkotmány 148. cikke nem**

biztosítja az uniós jog elsőbbségi alkalmazását a román alkotmánnyal szemben, így a nemzeti bíróság nem jogosult annak vizsgálatára, hogy az alkotmány 148. cikke alapján alkotmányosnak ítélt nemzeti jogszabályi rendelkezés összeegyeztethető-e az uniós joggal. A román jogrendszert azok a jogi szabályok alkotják, amelyeket a román állam fogadott el, és amelyeknek meg kell felelniük az alkotmány elsőbbsége és a törvényesség elvének, amelyek a jogállamiság elveinek lényegét képezik, és amelyeket az alkotmány 1. cikkének (5) bekezdése rögzít, amely rendelkezés szerint »Romániában az alkotmánynak, az utóbbi elsőbbségének és a törvényeknek a betartása kötelező«, tekintettel arra, hogy az ország egyetlen törvényhozó szerve a parlament, és az állam az alkotmányos demokrácia keretei között a törvényhozó, a végrehajtó és bírói hatalom szétválasztásának és egyensúlyának elve szerint szerveződik. Az alkotmányos demokrácia egy jogállamban ugyanakkor nem absztrakció, hanem annak a rendszernek a valódi aspektusa, amelyben az alkotmány elsőbbsége korlátozza a törvényhozó szuverenitását, akinek a jogi normák megalkotása és a jogalkotási aktusok elfogadása során figyelembe kell vennie számos alkotmányi szintű elvet [...].

84. A jelen bíróság megállapítja, hogy az Európai Unió Bírósága a 2006/928 határozat kötelező jellegének kimondásával kettős szempontból korlátozta a határozat joghatásait: egyrészt megállapította, hogy a határozatból eredő kötelezettségek az Európai Bizottsággal való intézményi együttműködésért felelős román hatóságok feladatai közé tartoznak (az ítélet 177. pontja), tehát a politikai intézmények, a román parlament és kormány feladatai közé, másrészt pedig, hogy ezeket a kötelezettségeket figyelembe kell venni az EUSZ 4. cikkben említett lojális együttműködés elvének fényében. *Mindkét szempontból a kötelezettségek nem hárulhatnak a bíróságokra, az állam azon szerveire, amelyek nem jogosultak az Európai Unió politikai intézményével való együttműködésre.*

85. Ennélfogva a jelen bíróság megállapítja, hogy a román alkotmányban nincs alapja az ítélet rendelkező része 7. pontja alkalmazásának, amely pont szerint a bíróság »mellőzheti saját hatáskörében a 2006/928 határozat hatálya alá tartozó olyan nemzeti rendelkezés alkalmazását, amelyet a Bíróság valamely ítéletére figyelemmel e határozattal vagy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével ellentétesnek vél«, mivel – amint az korábban már említésre került – az alkotmány 148. cikke megállapítja *az európai jog elsőbbségi alkalmazását* az ellentétes értelmű nemzeti jogi rendelkezésekkel szemben. A 2006/928 határozat alapján készített MCV-jelentések azonban – tartalmuk és hatályuk miatt, amint azt az Európai Unió Bíróságának 2021. május 18-i ítélete megállapította – nem minősülnek az európai jog olyan szabályainak, amelyek elsőbbségi alkalmazását a bírónak a nemzeti jogszabályok figyelmen kívül hagyásával el kell ismernie. A nemzeti bíróság tehát nem hozható olyan helyzetbe, hogy az ajánlásoknak a nemzeti szabályozással szemben történő elsődleges alkalmazásáról kell döntenie, mivel az MCV-jelentések nem normatív aktusok, így azok nem kerülhetnek összeütközésbe a nemzeti joggal. Ez a következtetés abban az esetben még szükségszerűbb, ha a nemzeti jogszabályt a nemzeti

alkotmánybírák az alkotmány 148. cikkének rendelkezéseire figyelemmel az alkotmánnyal összeegyeztethetőnek nyilvánították.

86. Végezetül a jelen bíróság megjegyzi, hogy *a jogállamiság elve a jogbiztonságot*, azaz a címzetteknek a hatályos jogszabályi rendelkezések joghatásaival és azok végrehajtásával kapcsolatos jogos elvárását *foglalja magában*, így bármely jogalany előre kiszámíthatóan meghatározhatja magatartását. Ha azonban egyes bírák hivatalból mellőzik az európai joggal ellentétesnek ítélt nemzeti rendelkezések alkalmazását, miközben mások ugyanazokat a nemzeti szabályokat alkalmazzák arra hivatkozással, hogy véleményük szerint azok megfelelnek az európai jognak, akkor súlyosan sérül a jogszabály kiszámíthatóságának kritériuma, ami komoly jogbizonytalanságot és közvetetten a jogállamiság elvének megsértését eredményezi.

87. Következésképpen – mivel az Európai Unió Bírósága által a C-355/19. sz. ügyben 2021. május 18-án hozott ítélet nem tekinthető olyan tényezőnek, amely a 2006/928/EK határozatnak az alkotmányossági felülvizsgálatra gyakorolt hatásának megállapítását és közvetetten az alkotmány 148. cikkének megsértését illetően az ítélezési gyakorlat megváltoztatásához vezethet – a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) mint megalapozatlant utasítja el a 304/2004. sz. törvény 88¹. cikkének (1)–(5) bekezdésében, 88–88⁷. cikkében, 88⁸. cikke (1) bekezdésének a)–c) és e) pontjában, valamint (2) bekezdésében, továbbá 88⁹. cikkében foglalt rendelkezésekre vonatkozó alkotmányossági kifogást.”

A tényállás és az alapeljárás rövid bemutatása

- 1 2020. április 1-jén a felperes RS házastársa büntetőfeljelentést tett három, az 1272/63/2018. sz. ügyben védett tanúnak minősülő személy büntetőjogi felelősségre vonása érdekében, akiket a hamis tanúzás bűncselekményének elkövetésével vádolt. Ugyanebben a feljelentésben vádat fogalmazott meg egy igazságügyi orvosszakértővel szemben, akinek a hamis tanúzás és a hivatali visszaélés bűncselekményének elkövetését róta fel, valamint három igazságügyi hivatalos személlyel, egy ügyésszel és két bíróval szemben, az elsőnek az igazságügyi hivatali visszaélés és a hivatali visszaélés bűncselekményét, a másik kettőnek pedig a hivatali visszaélés bűncselekményét felróva.
- 2 A feljelentésben a felperes RS házastársa az ügyésszel kapcsolatban lényegében azt állította, hogy a felperes védelemhez való jogának megsértésével büntetőeljárást indított, és hamis tanúvallomás alapján emelt vádat.
- 3 A feljelentésében a felperes RS házastársa a bírakkal kapcsolatban azt állította, hogy a fellebbezési eljárás során megsértették a román alkotmánybíróság 250/2019. sz. ítéletét a vizsgálat hiánya és a jogi átminősítés iránti kérelemre vonatkozó határozathozatal elmulasztása miatt, megsértve ezzel a védelemhez való jogot.

- 4 Mivel a feljelentés bírákat is érintett, azt az SIIJ-nél vették nyilvántartásba, és az SIIJ mellett működő ügyész 2020. április 14-én büntetőeljárást indított a román büntető törvénykönyv 273., 283. és 297. cikke szerinti hamis tanúzás, igazságügyi hivatali visszaélés és hivatali visszaélés bűncselekménye miatt.
- 5 2021. június 10-én RS a kérdést előterjesztő bíróság – Curtea de Apel Craiova (craiovai ítélőtábla) jogokkal és szabadságokkal foglalkozó kollégiuma – előtt az SIIJ előtt folyamatban lévő büntetőeljárás időtartamára vonatkozó panaszt nyújtott be, amelyben azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg azt a határidőt, amelyen belül a megbízott ügyésznek döntenie kell az ügyben.
- 6 Azt követően, hogy az SIIJ a kérelem alapján átadta a büntetőeljárás iratanyagát, a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy ezen iratanyag 90 aktát tartalmaz, amelyek nagyrészt a feljelentésből és az RS által a választott ügyvéden keresztül arra vonatkozóan megfogalmazott kérelmekből állnak, hogy tájékoztassák őt az ügyszámról, minden előzetes vizsgálati eljárási cselekmény befejezéséről, az ügyiratokba való betekintésről és azok lemásolásáról, amely kérelmek megválaszolatlanok maradtak, valamint MR ügyész vádiratából, egy 2021. június 10-én kelt feljegyzésből, amelyben azt kérték a Curtea de Apel Craiovától (craiovai ítélőtábla), hogy adjon tájékoztatást a feljelentést elbíráló kollégium által hozott 1427/2019. sz. büntetőíteletről, a sértett és házastársának személyes adatait tartalmazó két iratról, a sértett fél RS büntetett előéletére vonatkozó adatokat tartalmazó kivonatról és az Ecris adatbázisából készített kivonatról az 1272/63/2018. sz. ügyirat vonatkozásában.

Az előzetes döntéshozatalra utalás indokainak rövid bemutatása

- 7 A kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt úgy véli, hogy az előtte folyamatban lévő eljárásban vagy helyt kell adnia RS kérelmének, vagy el kell utasítania azt. Elutasítás esetén az ügy iratait vissza kell küldenie az ügyésznek azzal az indokkal, hogy az észszerű időtartamot nem sértette meg. Amennyiben a bíróság helyt ad a kérelemnek, határidőt kell megállapítania az iratok megvizsgálására, amelyeket visszaküld az ügyész részére, de e határidő be nem tartása semmilyen jogkövetkezményt nem von maga után.
- 8 A jelen bíróság úgy véli, hogy az előtte folyamatban lévő eljárásban való döntéshozatalhoz meg kell vizsgálni az SIIJ létrehozását és működését szabályozó nemzeti jogszabályt és a Bíróság által a 2021. május 18-i ítéletében megállapított kritériumokat annak eldöntése érdekében, hogy az SIIJ az uniós joggal ellentétesen működik-e, vagy sem, valamint a román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítéletének joghatásait.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a román jogban a Bíróság ítéleteinek kötelező jellege közvetetten következik az alkotmány 148. cikkének (2) és (4) bekezdéséből, és azt a román alkotmánybíróság közvetlenül is megállapította az 1039/2012. sz. ítéletében, amelyben a román alkotmánybíróság kimondta, hogy „a [Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás

során hozott] ítéletei tagállami szinten *erga omnes* kötelező erejűek [...]”, valamint hogy „az Európai Unió Bírósága által az előzetes döntéshozatali eljárás során hozott ítélet joghatásai az ítélkezési gyakorlat útján kerültek meghatározásra. Ennélfogva a luxemburgi bíróság megállapította, hogy egy ilyen, az európai uniós jogi aktus értelmezésére vagy érvényességére vonatkozó ítélet köti az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjesztő bíróságot, és az általa értelmezett európai rendelkezésekkel egységet alkotó értelmezés más nemzeti bíróságokkal szemben is kötelező erővel bír, amelyek nem adhatnak e rendelkezéseknek saját értelmezést. Hasonlóképpen, az előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletek joghatása közvetlen abban az értelemben, hogy a tagállamok állampolgárai akár visszaható hatállyal is közvetlenül hivatkozhatnak az európai rendelkezésekre az európai és nemzeti bíróságok előtt, abban az értelemben, hogy valamely uniós jogi szabálynak az előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében történő értelmezése megmagyarázza és pontosítja annak jelentőségét és hatályát hatálybalépésének időpontjától kezdve [...]”.

- 10 Hasonlóképpen: a Bíróság előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott ítéleteinek deklaratív jellegét illetően a kérdést előterjesztő bíróság a 2016. szeptember 22-i Microsoft Mobile Sales International (jelenleg Nokia Italia) és társai ítélet (C-110/15) 59. pontjára hivatkozik.
- 11 Utalva arra, amit a Bíróság a 2021. május 18-i ítéletének 221. és 222. pontjában megállapított, a kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az a kérdés merül fel, hogy a román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítéletére is figyelemmel vizsgálhatja-e a 2021. május 18-i ítélettel összhangban az SIII létrehozására és működésére vonatkozó rendelkezéseket.
- 12 Az első kérdés Bíróság elé terjesztésének szükségessége a 2021. május 18-i ítélet és a román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítélete közötti ellentétből, valamint a Romániával szembeni kötelezettségszegési eljárás megindításának kockázatából ered.
- 13 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdést illetően a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az uniós jognak a 2021. május 18-i ítéletnek megfelelően történő alkalmazása és a román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítéletének alkalmazása között kell választania. Márpedig ha a bíró úgy dönt, hogy az Európai Unió Bíróságának ítéletét alkalmazza és mellőzi a román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítéletének alkalmazását, a 303/2004. sz. törvény 99. cikke §) pontjának megfelelően fegyelmi eljárásnak lenne kitéve, mivel a Curtea Constituțională (alkotmánybíróság) határozata tiszteletben tartásának elmulasztása fegyelmi vétségnek minősül, és e fegyelmi eljárás keretében felfüggeszthető tisztségéből, ami a határozathozatalra vonatkozó függetlenségének sérelmét eredményezi.
- 14 E bíróság úgy véli továbbá, hogy a román alkotmánybíróság 1039/2021. sz. ítélete a hatásköreit váltotta fel, ami súlyosan sérti döntéshozatali szabadságát, és ebben az értelemben emlékeztet a román alkotmánybíróság alkotmánybíráinak

különvéleményére is, amely nem értett egyet a román alkotmánybíróság által az 1039/2021. sz. ítéletben megállapítottakkal.

- 15 E különvélemény szerint a 2021. május 18-i ítélet csak a Bíróság hosszú ideje fennálló és állandó ítélkezési gyakorlatának megerősítésére korlátozódik, és a román alkotmánybíróság *ultra vires* járt el, amikor – anélkül, hogy az alkotmányossági kifogást előterjesztő bíróság konkrétan hozzá fordult volna – a Bíróság hatáskörének értékelésébe fogott.
- 16 A különvélemény megfogalmazói úgy vélik, hogy a 2021. május 18-i ítéletnek kiegészítő érvet kellett volna képeznie ahhoz, hogy a román alkotmánybíróság megváltoztassa ítélkezési gyakorlatát, de az ilyen változást mindenképpen az alkotmány figyelmes felülvizsgálata alapján kell eszközölni.
- 17 Az alkotmány 148. cikkére hivatkozva arra is utalnak, hogy e szöveg elismeri az uniós jognak a nemzeti jog ellentétes rendelkezéseivel szembeni szisztematikus elsőbbségét. Ezen elsőbbséget bármely nemzeti hatóság (bíróság vagy közigazgatási hatóság) megállapíthatja, és azt meg is kell állapítania.
- 18 Emellett az alkotmányozó hatalom – azáltal, hogy valamennyi hatóságot, így az igazságügyi hatóságot is arra kötelezi, hogy *biztosítsák* a román állam által az Európai Unióhoz való csatlakozás révén vállalt kötelezettségek teljesítését – valamennyi európai polgár jogainak hatékony jogi védelmét biztosította.
- 19 Még mindig az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés keretében a kérdést előterjesztő bíróság – a Bíróságnak a C-64/16. és a C-216/18. PPU. sz. ügyben hozott ítéleteire is hivatkozva – azt állítja, hogy ellentétes a függetlenségnek az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének az EUSZ 2. cikkel és a Charta 47. cikkével összefüggésben értelmezett második albekezdésében, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlatában megerősített elvével a 303/2004. sz. törvény azon rendelkezése, amely a bírakkal szembeni fegyelmi eljárás megindítását és fegyelmi szankciókat ír elő a román alkotmánybíróság valamely ítéletének megsértése miatt azokban az esetekben, amikor a román alkotmánybíróság e határozata megfosztja a nemzeti bíróságot a Bíróság által hozott, elsőbbséget élvezőnek ítélt ítélet alkalmazásának jogától.
- 20 A román alkotmánybíróság ugyanis az uniós jog szabályainak alkalmazását a Bíróság ítélkezési gyakorlatával ellentétes további feltételeknek, így például annak a feltételnek rendeli alá, hogy e szabályok „az alkotmány hiányosságait pótolják” (a 390/2021. sz. ítélet 49. pontja), és megtiltja a kérdést előterjesztő bíróságnak, hogy mellőzze az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazását.
- 21 A kérdést előterjesztő bíróság szerint a román alkotmánybíróság fenntartja magának az uniós jog alkalmazására vonatkozó kizárólagos hatáskört, jóllehet nem minősül az ítélőtáblánál magasabb szintű bíróságnak, és semmilyen, az uniós jogban elismert előjoggal nem rendelkezik ahhoz, hogy az uniós jognak a román

rendes bíróságok bírái által történő alkalmazásának kijavítása, érvénytelenítése vagy megerősítése érdekében beavatkozzon.

- 22 A harmadik kérdést illetően a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a felperes a nemzeti bíróságnál a büntetőeljárás észszerű időtartamának megsértésére, valamint arra hivatkozott, hogy több mint egy éve nem kapott választ az SIIJ- hez intézett kérelmeire.
- 23 Ebben az összefüggésben a jogokkal és szabadságokkal foglalkozó kollégiumnak meg kell vizsgálnia a büntetőeljárásnak a felperes által észszerűtlennek ítélt időtartamára okot adó eset valamennyi körülményét, beleértve az SIIJ tevékenységét szabályozó jogszabályokat is, a vezetőségnek az ügyészek számához viszonyított munkaterhét, az ítélelhozatal fokát, az SIIJ működésének a 2021. május 18-i ítélettel való összeegyeztethetőségét, megállapítva, hogy a jelenlegi szabályozási keretben és a jelenlegi összetételben a vezetőség eljárását igazolják-e a gondos igazságszolgáltatás objektív és ellenőrizhető, közérdeken alapuló kényszerítő indokai, és hogy az említett vezetőség képes-e lefolytatni a büntetőeljárást valamennyi személy tisztességes eljáráshoz való jogát tiszteletben tartva, beleértve az eljárás időtartamának szempontját is.
- 24 Emellett a kérdést előterjesztő bíróságnak arról is döntenie kell, hogy az ügy iratai visszaküldhetők-e annak érdekében, hogy az ügyészség olyan egysége folytassa a büntetőeljárást, amelyről a 2021. május 18-i ítélet fényében megállapítható, hogy az uniós jogot sértő módon jár el.
- 25 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő elemzést cáfolja a román alkotmánybíróság 390/2021. sz. ítélete, amelyben e bíróság úgy ítélte meg, hogy „a nemzeti bíróság nem jogosult megvizsgálni egy, az alkotmány 148. cikke alapján alkotmányosnak ítélt nemzeti jogi rendelkezésnek az európai jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségét”.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság a Curtea de Apela Pitești (pitești ítélőtábla, Románia) bírójának a sajtóban megjelent esetére hivatkozik, akivel szemben az igazságügyi minisztérium ellenőrei fegyelmi eljárást indítottak olyan állítólagos szabálytalanságok miatt, amelyek a rosszhiszeműen vagy súlyosan gondatlanul teljesített feladatellátást foglalták magukban, azt követően, hogy az eljárás időtartamának vitatására irányuló ügy elbírálásakor e bíró az EUSZ 2. és az EUSZ 19. cikknek, a 2006/928 határozatnak és a 2021. május 18-i ítéletnek az alkalmazása alapján megállapította, hogy az SIIJ-t „nem igazolják a gondos igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó objektív és ellenőrizhető, közérdeken alapuló kényszerítő indokok, és az nem rendelkezik olyan különleges garanciákkal, amelyek egyrészt kizárják azt a kockázatot, hogy az említett vezetőséget az egyes bírák és ügyészek tevékenysége politikai ellenőrzésének eszközeként használják fel, és így az utóbbiak függetlenségének megsértéséhez vezetnek, és másfelől biztosítják, hogy hatásköreit az utóbbiakkal kapcsolatban a [Charta] 47. és 48. cikkéből eredő kötelezettségek betartásával gyakorolhatják”, és arra kötelezték az ügyészt, hogy állapítsa meg hatáskörének hiányát az ügy elbírálását illetően,

ami a 304/2004. sz. törvény 88¹. cikkében foglalt rendelkezések alkalmazásának mellőzését eredményezte a hatáskör meghatározásakor. Az igazságügyi minisztérium ellenőrei szerint „a Curtea de Apel Pitești (pitești ítélőtábla) bíróját érintő, hivatalból lefolytatott vizsgálat nem az Európai Unió Bírósága 2021. május 18-i ítéletének értelmezésére, hanem az eljárás időtartamára vonatkozó panaszra alkalmazandó eljárási szabályok betartásának módjaira vonatkozik”.

- 27 Mindemellett a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy összeegyeztethető-e a bírói függetlenség elvével az a gyakorlat, hogy fegyelmi eljárás alá vonják azt a bírót, aki a 2021. május 18-i ítélet alapján úgy ítélte meg, hogy az SIIJ-re vonatkozó nemzeti rendelkezések ellentétesek az uniós joggal.

A sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásra és másodlagosan a gyorsított eljárásra irányuló kérelem

- 28 A kérdést előterjesztő bíróság a Bíróság alapokmányának és a Bíróság eljárási szabályzatának a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásra, illetve másodlagosan a gyorsított eljárásra vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazását kéri.
- 29 E kérelmet az indokolja, hogy az uniós jog, nevezetesen a 2021. május 18-i ítélet alkalmazását követően indult fegyelmi eljárások vannak folyamatban, ami súlyosan sérti a bíróságok függetlenségét és az igazságszolgáltatási rendszer stabilitását. Emellett a vitatott nemzeti rendelkezések által előidézett bizonytalanság érinti az EUMSZ 267. cikk által létrehozott bírósági együttműködési rendszer működését is.